

panelið

Í dag:

um Europa hevur nakað at gera við riðilin av spekulantum og skrivstovupávum, sum flykkist um risabureaukratið í Brúxelles.

Tó, eitt skulu teir eiga, hesir fyrisprákarar hjá tí internationala monopolkapitalinum: teir viðgingu opið og ærliga, at alt tað, sum Danmark átti av

Framhald á síðu 7

LOKKUDORGIN

Hin kendi franski rithøvundurin Alphonse Daudet sigur í einari søgu frá eini geit, ið bóndin hevði gangandi heima við hús. Hóast grasið á beitinum var gott, so tráði hon eftir at sleppa til fjals har, ið meira rásarum var. Hetta gjørdi hon hóast hon

væl visti, at úlvurin lúrdi í fjøllunum til reiðar at skráða hana sundur.

Men ein vakran morgun heldur hon so til fjals har øll náttúran fagnar henni. Her uppi millum fjøllini fall henni alt so væl — hon hevði víða um at fara

og einki tjóður ella stik toraðu henni. Men um kveldið kom úlvurin. Tey bardust alla náttina og endin varð tann, at henda fitta geitin varð dripin og etin. Hon hevði galdið lottuvinningin við sinum lívi.

Geitir vinna ikki á úlvum, sum tað stundur í søguni.

Uttan á nakran hátt at samanbera føroyska veljaran við eina geit, so er tó kortini nakað í hesari søguni, sum minnir um okkara stóðu í dag.

Vit verða hart freistað av teimum veiðumøguleikum í Norðsjónum, sum EF-limaskapurin gevur, hóast felstu føroyingar vita, at her einans er tala um lottuvinning. Um fá ár er Norðsjógvurin tomdur, meðan vit framvegis skulu gjalda tann politiská og búskaparliga prisin fyri limaskapin.

Tað er tí fleiri grundir til at minna teir føroyingar, ið vilja lata seg freista av lottuvinninginum, á hvussu tað gekst við Danmark í EF-málinum.

Valevni javnaðarflokksins Hermann Jacobsen skrivur:

Hopleysir sparimøguleikar eru óivað størsta forðingin fyri loysn av húsa- og íbúðarspurninginum

Nú í seinastuni hevur verið hópin skrivað um íbúðarspurningar, serliga her í Havn. Hetta er kanska heldur ikki so logið, eftirsum val nú stendur fyri durum. Men val ella ikki val, so er hetta óivað størsti spurningur og størsta og truplasta málið hjá býi okkara at greiða. Tað fall mær ikki sort fyri bróstið, tá eg í einum av bløðunum sá, at onkur mælti ungdómur til sparsemi — ikki at keypa bílar og annað fjas, men í staðin at spara saman til eitt grundstykki og soleiðis fáa tak yvir høvdið.

Men hvussu er? Hava tey ungu, sum nú skulu seta fótur undir egið borð, nakað at spara burturav? Eru umstøðurnar at spara ikki púra kollðómdar frammanundan? Eg havi loyvt mær at kanna hetta við at spyrja tvey fólk við trimum børnum, sum búgva her í Havn, um hvussu spariumstøðurnar eru. Jú, maðurin hevði fast arbeiði, og var úrtøka hansara 48.000 kr. Av hesum peningi bar ikki til at spara. Tí sum vant, eru tað altíð tær lægstu lonirnar, ið verða hardest skattaðar. So við ársbyrjan 1975 fór eisini kona hansara í vinnu hálvan dag — jú, nú mátti farið at bata, og tað gjørdi tað eisini. Men stórliga bilin og vónsvikin blivu

tey, tá tey finga skattauppperðina. Samanlagt var inntøka teirra 82.000 kr., harav hennara lön var 30.000 kr. Árið frammanundan høvdu tey galdið 28.000 kr. í skatti, so nú skuldu tey skattast av 54.000 kr. Av hesum skuldi tey gjalda kr. 34.695 í skatti og soleiðis komu tey bert at hava kr. 19.305 eftir at liva fyri. Fyri hesar kr. 19.305 skuldu tey gjalda kr. 10.800 í húsaleigu, fyri ljós skuldu tey gjalda 2.400 kr., fyri olju 4.800, og á bilagasta hátt kundu tey klára seg við 1.200 fyri mat, og verða tað kr. 14.400 um árið. Um tey nú skuldu galdið skattin og spart saman, ja, so hevði

onkuntíð verið svangligt, og minst til, tey brúktu ongur pengar til klæði, hvørki til børn ella vaksin.

Hesi ungu fólkini eru nú komin í eina myllu, sum tey aldrin sleppa burturúr. Tey eru langt afturú í skatti, so tankan um at spara saman til egið hús hava tey langt síðani slept. Eftir hesum roknistýkinum sær tað út sum at tað bert er ein móguleiki fyri at loysa ein part av íbúðarspurninginum, nevniliga hendan at fáa egið hús, og tað er við at ungdómurin fær umstøður og loyvi at spara.

Men so kunnu vit spyrja, hvør hevur so ráð at byggja hús? Jú, av teimum ungu verða tað so teir, sum t.d. 14 ára gamlir fara til skips og sigla, til teir eru í 20unum og soleiðis spara sær saman fyri grundstykki og meira aftrat. Ella teir, sum eru so hepnir at sleppa umborð á onkran rokbát og soleiðis uppá heilt stutta tíð vinna hópin av peningi. Tað finnast sjálvandi eisini mong onnur, t.d. tey ið hava fingið eitt grundstykki og búgva heima hjá foreldrunum og soleiðis fáa hjálp og stuðul. Omanfyri nevndu bólkarnar eru sjálvandi nógv betur fyri. Hesi fólk, sum eiga hóskað byrjun-

arkapital, kunnu uttan at blunka fara í bankarnar og har fáa tey lán, teimum tørvar.

Men hvat so við hinum, sum ikki hava móguleikar at samla sær'eini 100—150.000 kr.? Og tey eru hóast alt nógv tann størsti parturin. Hvat siga bankar og lánistovnar, tá tey koma at biðja um lagalig lán til íbúð? Hesi stovnar halda tey vera spinnandi og vinnandi or í høvðinum. Einki annað. Tað nyttar einki hjá hesum at siga, at tey hava fast starv o.s.fr. Nei, her er einki at gera. Bara heimaftur í onkran slavnar kjallara, um ein slíkur finst.

Eg trúgvi ikki tey ungu — por ella einsamøll — og sjálvandi eisini tey, sum onga íbúð eiga, stilla so ovurmáta stór krøv, soleiðis at tey vilja hava fyra wc og baðirúm og hús uppá 200 m² — nei, tey vilja bara hava okkurt at búgva í, og má hetta sigast at vera sjlysgæddur mannarrættur. Her er sjálvandi ikki bara talan um egin hús, spurningurin kundi eisini verið loystur, um fólk bert kundi fingið fatur í biligum íbúðum. Og Gud, hjálpi mær, hetta hevur býráðið eisini roynt. Men hvørji eru so tey, ið hava ráð til at keypa hesar íbúðir? Eru tað arbeiðsmenn ella krambakvinnur? Nei, tí hesi hús eru so fin, at tey kosta frá 300.000 til 600.000 kr. so her er líka vítt sum sít. Tað kann eisini undra ein, at prímunurin úti á bygd og her skal vera so stórir. Á bygd fært tú eini góð og stór lúðugt innrættað hús fyri einar 250.000 kr., meðan hús av somu stódd í Havn kosta tætt við 600.000 kr.

Her spælir sjálvandi aftur grundstykkiaprísurin inn — tí ja, ein skuldi trúð tað var lygn, hetta grundstykkið í Havn kostar millum 100.000 og 200.000

kr. Hetta er prísurin fyri eitt pinkalítið petti av jordi, sum vit eiga ivaleyst av. Nei, Gud viti um tað ikki hevði verið frægari at givið teimum sum høvdu umstøður at roynt grundstykki fyri einki, latið tey í felag, kollektivt, gjørt hesi grundstykki byggiklár, latið tey galdið eina lítla leigu fyri grundstykkin. Eg ivist ikki í, at undirtøkan hevði verið stór, og at ein títlik ætlan hevði verið trygg ferðir so bilig í allar mátar. Tórs-havnar kommuna eigur jordi, latið fólk fáa hana og hjálpi teimum við figging! Um tiggju ár hava tit vunnið hetta tiggjufalda aftur.

Fyrr finga menn heilar traðir at dyrka. Latið nú íbúgvarnar fáa ódyrkaða jordi til leigu at gera byggiklára og byggja á. Tey seinastu árin er hent ein hópur á tí sosiala økinum. Her eru gjord frálík tiltøk fyri at tryggja tann einstaka. Tey gomlu eru tryggjað við fólkapensión o.s.fr. og tey ungu fáa stuðul til útbúgv. Hetta er sjálvandi púra rætt, og so skal tað vera. Men tí kanst ikki lata vera við at hugsa um ikki tað er uppá tíðina eisini at tryggja teimum, sum nú skulu seta búgv, ella teimum sum einki hava at búgva í, móguleikar at fáa tak yvir høvdið. Tí eyðsæð er tað, at flestu av teimum eldru eru væl undankomin. Ein stórir partur hevur umframt fólkapensiónina vanliga pensión, umframt at tey hava egið hús. Eg rokni við, at nógv av hesum í dag siga sum so — ja, nú kundi tað kanska gjørt tað sama, tí nú havi eg so lítið brúk fyri øllum hesum. Tað hevði komið betur við, tá vit vóru ung og skuldu undir tað stóra takið at festa egið búgv — tá høvdu vit brúk fyri hjálpi.

Hermann Jacobsen